

“Qarabağın taleyi döyüş meydanında həll olunur”

İqor Korotçenko: “Prezident İlham Əliyevin dilə gətirdiyi Azərbaycanın mövqeyi son dərəcə sadədir- Ermənistan qoşunları işğal edilən ərazilərdən çıxmalıdır”

(2-ci hissə)

Rusiya Müdafiə Nazirliyi yanında İctimai Şuranın rəhbəri, “Milli Müdafiə” nəşrinin baş redaktoru, nüfuzlu hərbi ekspert İqor Korotçenko “Pravda”nın internet versiyasının baş redaktoru İna Novikovaya Qarabağda hadisələrin mümkün inkişafı, Rusiyanın milli maraqları baxımından vəziyyətin necə olduğu barədə danışdı. Həmin müsahibənin 2-ci hissəsini oxucularımıza təqdim edirik.

tiklərin separatizmle bağlı bəyanatlarından xeyli əvvəl, Vilnüsədə, Riqada, Qazaxıstanda və s.-də baş verən bütün hadisələrdən əvvəl, bütün bunların başlanması erməni sovet ziyallığının və erməni diasporunun xarici mərkəzlərinin təhriki ilə Dağlıq Qarabağda olmuşdu. İnsanlar deməyə başladı: imza ataq, tələb edək ...

Və sonra proses başladı. Bütün bunlar bu ərazidə vəziyyətin qeyr-sabitləşməsinə gətirib çıxardı və SSRİ-nin bir çox yerlərində separatçılıq hissələri gücləndi, millətlərarası birlik məhv edildi. “Qarabağ” Hərəkatı fəaliyyətə başlamasaydı, Qarabağın Azərbaycan SSR-dən Ermənistan SSR-ə verilməsi məsələsi olmazdı, heç bir şey olmazdı. Bəlkə də, yenə də normal və sakit yaşayardılar. Ancaq sonra idarəolunmaz hadisələr başladı: azərbaycanlıların Ermənistan qovulması, Sumqayıtda və Bakıda “poqrom”lar, Qarabağdakı və ətrafındakı hərbi əməliyyatlar ...

Əvvəlcə Qorbaçov nəzarəti itirdi, sonra ordunu cəlb elədi, ancaq hər iki tərəfin acıları və nifrəti artıq o hədlərə çatmışdı ki, daxili qoşunlarımız bu iki atəş arasında qaldı. Əvvəllər ermənilər və azərbaycanlılar bir-birləri ilə münasibətləri aydınlaşdırırdısa, indi ordu və daxili qoşunlara, hər biri öz tərəflərindən hücum etməyə başladılar. Və müharibə sonrakı bütün kabuslarla başladı.

- İqor, Qarabağdakı millətlərarası qarşıdurma Sovet dövründə başladı. Sonra nə oldu?

- Sovet İttifaqının dağılmasından sonra Rusiya oranı tərk edir və geniş miqyaslı müharibə başlayır, Ermənistan azərbaycanlıların tamamilə qovulduğu, Dağlıq Qarabağa müdaxilə etməklə hərbi əməliyyatlar başlayır. Elçibəyin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Xalq Cəbhəsi o dövrdə Bakıda hökm sürürdü. Təbii ki, Qarabağı kiməsə vermək fikrində deyildilər. Ancaq ermənilər Rusiyanın müdafiə naziri Pavel Qraçovun müəyyən dəstəyi ilə Ermənistan ərazisində yerləşmiş Sovet hərbi birləşmələrinin arsenalından silah almağa müvəffəq oldular. Hərbi əməliyyatlar zamanı yalnız Dağlıq Qarabağı deyil, onun ətrafındakı 7 rayonu da işğal etdilər. Döyüşlər 1994-cü ilə qədər davam etdi, 1994-cü ildə barışıq imzalandı və status-kvo əldə edildi.

Bu vəziyyət əslində 2020-ci ilə qədər dəyişməz olaraq mövcud idi, yalnız 2016-cı ilin aprel ayında Azərbaycan və Ermənistan arasında müharibə zamanı Azərbaycan əvvəllər Ermənistanın ələ keçirdiyi bir sıra kiçik ərazilər üzərində nəzarəti bərpa edə bilmişdi. Sonra yenidən danışıqlar oldu, beynəlxalq vasitəçilər tərəfindən təzyiqlər edildi, status-kvo təsdiqləndi. Ancaq indi- bu gün yenə müharibədir. Bu, ilk növbədə, razılaşmalar yerinə yetirilmədiyi üçün mümkün oldu. Kazan düsturunda Dağlıq Qarabağın statusunun sonraya təxirə salınması və əvvəlcə Ermənistan ordusunun 5 rayonu, daha sonra 2 rayonu azad edəcəyi bildirilirdi. Bu, Paşinyan tərəfindən həyata keçirilmədi.

İndi kimin əvvəlcə atəş açdığını

söyləmək mənasızdır, müharibə gədir və təəssüf ki, indi hər şey döyüş meydanında həll olunur. Əlbəttə, eyni zamanda, Rusiya da başa düşür ki, tərəflərin hərbi imkanlarının həddi gec-tez tükənəcək, kimsə qazanaçaq, kimsə məğlub olacaq. Əslində, o zaman danışıqların mümkün olacağı şərtlər olacaqdır. Eyni zamanda, Prezident İlham Əliyevin dilə gətirdiyi Azərbaycanın mövqeyi son dərəcə sadədir.

- İqor, gözəl danışsınız, amma bu, tamamilə qeyri-realdır. Siz özünüz azərbaycanlıların ermənilərə qarşı nə qədər nifrət etdiyini söylədiniz. Birinin orada qalmasına icazə verilsə, qarşıdurma hər zaman bərpa oluna bilər...

- Həm ermənilər, həm də azərbaycanlılar həqiqətən bir razılığa gəlmək istəyirlər və qalib gəlmək üçün bir fürsət və ümid olduğu müddətdə mübarizəni davam etdirəcəklər. Eyni zamanda, danışıqların mümkünlüyü ilə bağlı açıqlamalar verildiyini, danışıqların aparıldığını və Rusiyanın vasitəçiliyi ilə ciddi mübahisələri varsa belə, tərəflərin hansısa bir şey barədə razılığa gəldiklərini müşahidə edirik. Ancaq bütövlükdə döyüşlərin mövqeləri dəyişməyib. İlham Əliyevin əvvəlcə dediyi kimi, danışıqların nəticəsi Ermənistan qoşunlarının işğal edilən ərazilərdən çıxarılması üçün qanuni məcburi cədvəl olmalıdır.

Bu, hərbi əməliyyatların dayandırılması üçün bir şərtədir. Tərəflərin burada konsensus tapa bilməyəcəyini görürük, buna görə təəssüf ki, müharibə bir müddət sakitləşsə də, davam edəcəkdir. Buna görə də, bu, Moskvanın özünü birbaşa münaqişəyə cəlb etməmək üçün qüsuruz oynamağı düşünürəm. Bağışlayın, kiminsə ambisiyaları üçün rus əsgərlərinin həyatını və pul ödəməməliyik. Bu mənim üçün dəmir-beton prinsipdir. Bu səbəbdən Qarabağda hərbi müdaxiləməz ehtiyac yoxdur. Putin isə bunun olmayacağını söylədi. Ancaq Ermənistan bir hücum olarsa, bütün öhdəliklərimizi tam yerinə yetirəcəyik. Yenə də- hər şey öhdəliklərə uyğun və vəziyyətə görədir.

İndi isə Rusiyanın vəzifəsi siyasi və diplomatik yollarla tərəfləri danışıqlar masasına oturtmağa çalışmaqdır, bu da artıq görülmüşdür. Ancaq əslində, yalnız müharibə aparma potensialı tükəndikləri zaman danışıqlara oturacaqdır. O zaman Rusiyanın vasitəçilik sözləri daha da aktual və daha təsirli olacaqdır.

- İqor, deyilir ki, Ermənistan bir hücum olarsa, Rusiya kömək edəcək, amma Qarabağ Azərbaycanın ərazisidir. Ancaq on-suz da hər iki tərəfdən düşmənin ərazisinə atəş edilirdi. Ermənistan KTMT-yə qoşulduqda, eyni düşməni var idi. Axı heç bir Avropa və ya Afrika ölkəsinin Ermənistan hücum edəcəyi düşünlü müddü. Buna görə də, Ermənistan rəhbərliyi və xalqı, görünüyü kimi, belə bir ifadəni ən azından xəyanət kimi qəbul etdilər- bəzi mücərrəd düşmənlərlə deyil, Azərbaycanla qarşıdurmada bizdən kömək gözlədilər. Əlbəttə ki, KTMT Nizamnaməsinə görə, dövlətin özü kömək istəməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə “Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

- Hər hansı bir iddiaları varsa, aşağıdakı ünvana müraciət edilməlidir: Rusiya Federasiyası, Moskva, Kreml, Prezident Vladimir Vladimiroviç Putin. Putin bir vəkildir; bu baxımdan qüsuruz formulalar qurur və hər şeyi izah edəcəkdir.

Ermənistan hücum olacağı təqdirdə, Ermənistan hərbi yardım mexanizmindən istifadə edəcəyik və əgər Ermənistan Dağlıq Qarabağda Azərbaycanla qarşı döyüşsə, orada müdaxilə etməyimizə icazə verən qanuni sənədlər yoxdur. Hər kəs problemin evdə axtarmalıdır. İndi Paşinyan dəfələrlə Putinə zəng edib. Bundan əvvəl Putin Robert Köçəryanın mühakimə olunmamasını istəmişdi. Paşinyan nə etdi?- yayınmağa davam etdi. Putin ona bir neçə dəfə müxtəlif kəməllərdən siqnallar göndərdi. Yenə özünü görməməzliyə vurdu.

Paşinyan KTMT-nin Baş katibi, general-polkovnik Xaçaturova qarşı cinayət işi qaldırmağa başlayanda hamı dedi ki, bu edilməməlidir, KTMT-nin nüfuzuna xələl gətirir, bütün bu təşkilata zərbə vurursan. Əvvəlcə müəyyən edilmiş qaydada geri çəkin və sonra işi açın. Paşinyan Moskvanın bu siqnallarına da məhəl qoymadı.

Rus işini boğmağa başladığıqda, ona da siqnallar göndərdilər: bunu etmə- sifir reaksiya. Sonra Rusiyapərəst siyasətçilərin təmizlənməsi başladı. “Çiçəklənən Ermənistan” Partiyasının lideri, “Vahid Rusiya” Partiyasının tərəfdaşı Qaqik Tsarukyan həbs edildi və işi ondan alındı. Bir sıra rusiyapərəst siyasətçilər siyasi xəttin kənarına atıldı. Rus dilini məhdudlaşdırmağa başladılar, rus telekanalları qadağan edildi ...

Yaxşı, indi nə olub? - O zaman indi Putini deyil, Sorosu və ya Amerika səfirini axtarın. Rusiyanın buradakı siyasəti tamamilə aydındır: Paşinyanın ambisiyalarını rus əsgərlərinin həyatı ilə ödəməməliyik. Yumşaq desək, Paşinyan danışıqlar aparmaq iqtidarında deyilsə və əsas vəzifələrə təyin etdiyi Sorosun adamları kömək etsin.

- Bu müharibənin nəticələri nədir?

dir?

- Baş verə biləcək ən pis şey, tərəflərdən birinin itirdiyini başa düşdüyü zaman kəskinləşmədir. Hələlik, üstünlük Azərbaycanın tərəfindədir, buna görə bundan başlayacağıq. Vəziyyət Azərbaycanın xeyrinə inkişaf etməyə davam edərsə, onda qorxuram ki, Ermənistan Azərbaycandakı kritik infraqstruktura zərbə vurmaq üçün ağır silahlardan istifadə edə bilər. Və bu vəziyyətdə Azərbaycan qaçılmaz olaraq cavab verəcək, üstəlik Türkiyə müdaxilə edəcək. Və hamısı budur- vəziyyət indikindən daha pis bir şəkildə alacaqdır. Və sonra böyük ölçüdə gözlənilməz olan hadisələr olacaq. İndi sağlam düşüncəyə arxalanmaq əbəsdir.

Bəlkə də özünü qoruma instinkti birtəhər hər iki tərəfi həddindən artıq sərt qərarlardan uzaqlaşdıracaq. Ancaq hadisələr artıq baş verdi və çox təhlükəlidir. Ən əsası, vəziyyətin ani və kəskin bir şəkildə pisləşməsi üçün yüksək potensial var. Bu, baş verə biləcək ən pis şeydir.

- Belə çıxır ki, bu müharibəni hələ də dayandırmaq mümkün deyil?

- Siyasi metodlar burada işləmir. Ermənistan artıq danışıqlara hazırdır. Ancaq Azərbaycan hərbi uğurlarını inkişaf etdirir. Ermənistan hərbi uğur qazansaydı, vəziyyət yəqin ki, başqa cür görünürdü. Bəs Paşinyanın danışımağa hazır olduğu nədir? Siyasi karyerasına son qoyacaq sənədləri imzalamaq istəmir. Sadəcə status-kvonu düzəltmək, döyüş əməliyyatlarını və tərəfləri yeni təmas xətlərində dayandırmaq istəyir, hamısı budur.

Azərbaycan 2 ölkəni dinləyə bilər: Rusiya və Türkiyə. Moskva ilə Ankara arasında bu vəziyyəti necə həll edəcəklərinə dair bir fikir birliyi olacaq. Eyni zamanda, Ermənistan Türkiyə vasitəçiliyi ehtimalı barədə əsidi məhəl belə istəmir. Buna görə də, indi proses tamamilə çıxılmaz vəziyyətdədir. Hər şeyə döyüş meydanında qərar verildiyi bir vəziyyətdir.

Tərcümə etdi: Elçin Bayramlı